

Közigazgatás és vezetés

Dr. Bakó Balázs

Közigazgatás

- ▶ A **közigazgatás** azon szervezetek összessége, amelyek közhatalmat gyakorolva, az állam vagy az önkormányzat nevében közfeladatokat látnak el és jogszabályokat hajtanak végre.
- ▶ A helyi közügyekben az **önkormányzati igazgatás**, az országos jelentőségű ügyekben a központi közigazgatás (**államigazgatás**) jár el.
- ▶ Az egyes közigazgatási szervek, szervezetek hatalmát területi szempontból az *illetékességük*, az általuk lefolytatható eljárások típusa szempontjából a *hatáskörük* határozza meg.

Jogszabály, jogi hierarchia

- ▶ Jogszabály: a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet.
- ▶ A jogszabályok jellemzője a normatív jelleg: **kötelezőek és általánosan alkalmazandóak.**
- ▶ A hierarchiában alacsonyabb szinten álló jogszabály nem lehet tartalmilag ellentétes a magasabb szinten álló jogszabállyal

Jogi hierarchia

Alaptörvény

Törvény

Kormányrendelet

Miniszteri rendelet

Országos hatáskörű szervezet rendelete

Önkormányzati rendelet

Intézmény által hozott szabályzatok

Az államszervezet

- ▶ Charles-Louis Montesquieu (1689–1755): A törvények szelleméről c. műve
- ▶ A zsarnokság úgy előzhető meg, ha három hatalmi ágat különítünk el, s azokat szigorúan elválasztjuk egymástól
- ▶ Törvényhozó, végrehajtó és igazságszolgáltató hatalom
- ▶ Az elmélet korrekcióra szorul: nem az elválasztáson van a hangsúly, hanem azon, hogy ne lehessen ellenőrizetlen hatalom az államban.

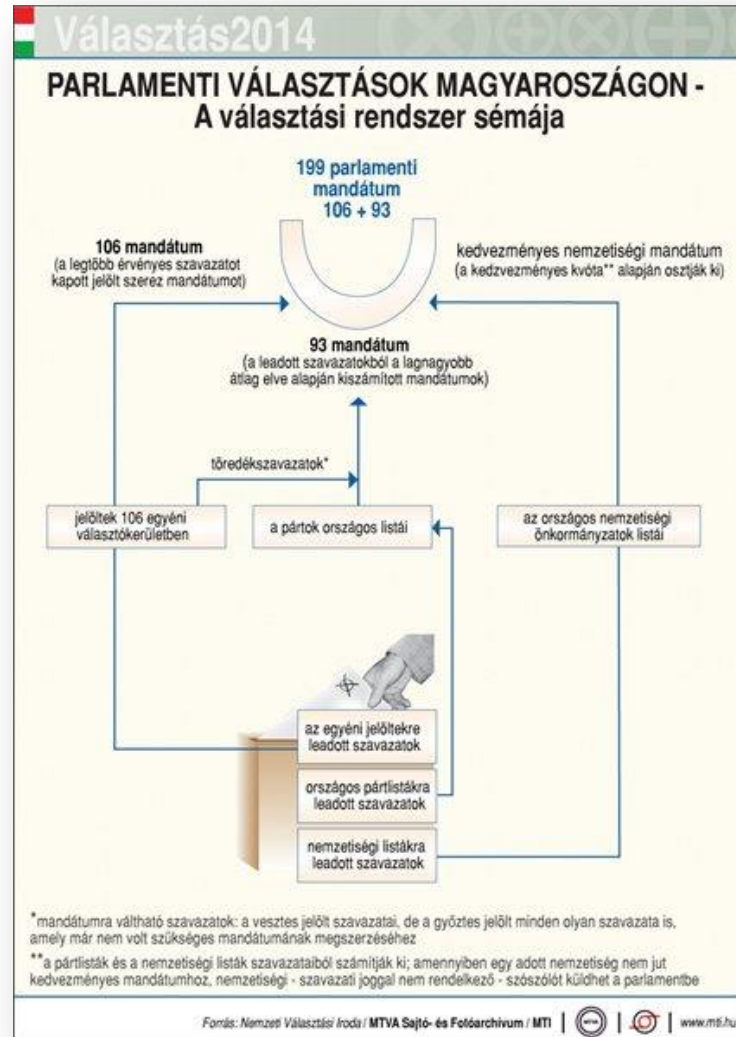

Az országgyűlés

- ▶ Törvényhozó hatalom
- ▶ Legfőbb népképviselői szerv, a kormányzás központja
- ▶ Feladatai: törvényalkotás, ellenőrzés, személyi döntések, államügyek vitele
- ▶ Tagjai a képviselők, akiket általános, titkos és egyenlő választójog alapján választanak
- ▶ 2011. CCIII.tv. Választójogi törvény – 106 egyéni választókerület, 93 mandátum országos listán: vegyes választási rendszer
- ▶ 5%-os parlamenti küszöb

Az országgyűlési képviselők választása

Az országgyűlés működése

- ▶ Képviselőcsoportok (frakciók)
- ▶ Tisztségviselők
- ▶ Bizottsági rendszer
- ▶ Házsabály
- ▶ Ülésezési rend
- ▶ Képviselők jogállása: szabad mandátum, összeférhetetlenségi szabályok, mentelmi jog

A köztársasági elnök

- ▶ A végrehajtó hatalom része- ez vita tárgya
- ▶ Kifejezi a nemzet egységét és öröködi az államszervezet demokratikus működése felett
- ▶ A honvédség főparancsnoka
- ▶ 5 éves időtartam, egyszer újraválasztható
- ▶ Bármely állampolgár jelölhető 35 év felett
- ▶ Jelölni az országgyűlés tagjainak 1/5-ének aláírásával lehet
- ▶ A választás titkos, első körben a képviselők 2/3-ának azonos szavazata kell
- ▶ A további fordulóknban minősített többség kell
- ▶ Intézkedéseihöz ellenjegyzés szükséges – gyenge elnöki jogkör

A köztársasági elnök feladatai I.

- ▶ a) képviseli Magyarországot;
 - ▶ b) részt vehet és felszólalhat az Országgyűlés ülésein;
 - ▶ c) törvényt kezdeményezhet;
 - ▶ d) országos népszavazást kezdeményezhet;
 - ▶ e) kitűzi az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választását, valamint az európai parlamenti választás és az országos népszavazás időpontját;
 - ▶ f) különleges jogrendet érintő döntéseket hoz;
 - ▶ g) összehívja az Országgyűlés alakuló ülését;
 - ▶ h) feloszlatja az Országgyűlést;
 - ▶ i) az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak, vagy megfontolásra visszaküldheti az Országgyűlésnek
-

A köztársasági elnök feladatai II.

- ▶ j) javaslatot tesz a miniszterelnök, a Kúria elnöke, az Országos Bírósági Hivatal elnöke, a legfőbb ügyész és az alapvető jogok biztosa személyére;
 - ▶ k) kinevezi a hivatásos bírákat és a Költségvetési Tanács elnökét;
 - ▶ l) megerősíti tisztségében a Magyar Tudományos Akadémia elnökét és a Magyar Művészeti Akadémia elnökét;
 - ▶ m) kialakítja hivatala szervezetét.
 - ▶ a) az Országgyűlés felhatalmazása alapján elismeri a nemzetközi szerződés kötelező hatályát;
 - ▶ b) megbízza és fogadja a nagyköveteket és a követeket;
 - ▶ c) kinevezi a minisztereket, a Magyar Nemzeti Bank elnökét, alelnökeit, az önálló szabályozó szerv vezetőjét és az egyetemi tanárokat;
 - ▶ d) megbízza az egyetemek rektorait;
 - ▶ e) kinevezi és előlépteti a tábornokokat;
 - ▶ f) törvényben meghatározott kitüntetések, díjakat és címeket adományoz, valamint engedélyezi külföldi állami kitüntetések viselését;
 - ▶ g) gyakorolja az egyéni kegyelmezés jogát;
 - ▶ h) dönt a feladat- és hatáskörébe tartozó területszervezési kérdésekben;
 - ▶ i) dönt az állampolgárság megszerzésével és megszűnésével kapcsolatos ügyekben;
 - ▶ j) dönt mindazokban az ügyekben, amelyeket törvény a hatáskörébe utal.
-

A kormány

- ▶ (1) A Kormány a végrehajtó hatalom általános szerve, amelynek feladat- és hatásköre kiterjed mindarra, amit az Alaptörvény vagy jogszabály kifejezetten nem utal más szerv feladat- és hatáskörébe. A Kormány az Országgyűlésnek felelős.
- ▶ (2) A Kormány a közigazgatás legfőbb szerve, törvényben meghatározottak szerint államigazgatási szerveket hozhat létre.
- ▶ (3) Feladatkörében eljárva a Kormány rendeletet alkot.
- ▶ (4) A Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes.

A kormány feladatai

- ▶ Kormányzati tevékenység – törvények, rendeletek előkészítése és végrehajtása
- ▶ Közigazgatás legfelsőbb szintű irányítása
- ▶ Parlamenti felhatalmazással széles körű hatalmat gyakorolhat
- ▶ Magyarországon ún. kancellári típusú kormányzás folyik
- ▶ Konstruktív bizalmatlansági indítvány fogalma

Alkotmánybíróság

- ▶ Alaptörvény értelmezése
- ▶ Alkotmányjogi panaszok vizsgálata
- ▶ Előzetes és utólagos normakontroll
- ▶ Nemzetközi jog és belső jog harmóniája
- ▶ Hatásköri viták eldöntése
- ▶ Köztársasági elnök felelősségének megállapítása
- ▶ Vizsgálatot a kormány, a képviselők 1/4-e és az ombudsman kezdeményezhet, ez szűkebb, mint korábban.
- ▶ 15 tagból áll, az országgyűlés választja 12 évre

Igazságszolgáltatás

- ▶ Fő feladata a büntető és polgári bírászkodás, ill. a közigazgatási határozatok törvényességének ellenőrzése
- ▶ Alapelve a bírói függetlenség
- ▶ Bírót az államfő nevezhet ki, mentelmi joguk van és nem lehetnek pártok tagjai
- ▶ Minden állampolgárnak joga van a tisztességes, nyilvános eljáráshoz, az anyanyelv használatához, az ártatlanság vélelméhez és a szabad védelemhez, illetve jogorvoslathoz

Az igazságszolgáltatás szervezete

A igazságszolgáltatás egyéb szervei

- ▶ Országos Bírósági Hivatal
- ▶ Ügyészség- önálló alkotmányos szerv, hierarchikus felépítésű: nyomozás, képviseli a vádat, felügyeli a büntetés-végrehajtás törvényességét
- ▶ Közjegyzők
- ▶ Ügyvédek

A köznevelés rendszere Magyarországon

Köznevelési rendszer részei

- ▶ a) óvoda,
 - ▶ b) általános iskola,
 - ▶ c) gimnázium,
 - ▶ d) szakközépiskola,
 - ▶ e) szakiskola,
 - ▶ f) alapfokú művészeti iskola,
 - ▶ g) gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény,
 - ▶ h) kollégium,
 - ▶ i) pedagógiai szakszolgálati intézmény,
 - ▶ j) pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmény
-

Fenntartás szerint

Állami

Egyházi

Egyéb

Állami köznevelési rendszer

- ▶ Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (tankerületek)
- ▶ Szakképzési centrumok
- ▶ Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet
- ▶ Educatio Kht.
- ▶ Oktatási Hivatal – Kormányhivatalok
- ▶ Pedagógusképző felsőoktatás – gyakorló intézmények
- ▶ Állami, de más minisztérium alá tartozó intézmények (pl. rendészeti, agrár stb. oktatás)
- ▶ Egyéb (pl. Kello)

Az iskolai életet meghatározó dokumentumok

- ▶ Alapító okirat
 - ▶ Nyilvántartásba vételi okirat, működési engedély
 - ▶ SZMSZ
 - ▶ Pedagógiai program
 - ▶ Helyi tanterv
 - ▶ Házi rend
 - ▶ Éves munkaterv
 - ▶ Tanmenetek
 - ▶ Egyéb (egészségnevelési, környezeti nevelési, minőségirányítási stb.) programok
 - ▶ Költségvetés
 - ▶ Gyakornoki szabályzat
-

A nevelési-oktatási intézmény vezetése

- ▶ **67. § (I)** Nevelési-oktatási intézményben az intézményvezetői megbízás feltétele:
- ▶ a) az adott nevelési-oktatási intézményben pedagógus-munkakör betöltéséhez szükséges - felsőfokú iskolai végzettség és szakképzettség, középiskolában mesterfokozat,
- ▶ b) pedagógus-szakvizsga keretében szerzett intézményvezetői szakképzettség,
- ▶ c) legalább öt év pedagógus-munkakörben szerzett szakmai gyakorlat,
- ▶ d) a nevelési-oktatási intézményben pedagógus-munkakörben fennálló, határozatlan időre, teljes munkaidőre szóló alkalmazás vagy a megbízással egyidejűleg pedagógus-munkakörben történő, határozatlan időre teljes munkaidőre szóló alkalmazás.
- ▶ Többcélú intézményben intézményvezetői megbízást az kaphat, aki bármelyik, az intézmény által ellátott feladatra létesíthető intézmény vezetői megbízásához szükséges feltételekkel rendelkezik. Ha a feltételek bármelyike mesterfokozatot ír elő, az intézményvezetői megbízáshoz erre van szükség.

Vezetők kiválasztása

- ▶ Az intézményvezető kiválasztása nyilvános pályázat útján történik.
- ▶ A pályázat mellőzhető, ha az intézményvezető ismételt megbízásával a fenntartó és a nevelőtestület egyetért.
- ▶ Egyetértés hiányában, továbbá az intézményvezető harmadik és további megbízási ciklusát megelőzően a pályázat kiírása kötelező.
- ▶ A vezető megbízása a fenntartó kizárólagos joga – az állam esetében a miniszter

A köznevelési intézmény vezetője

- ▶ 69. § (1)
 - ▶ a) felel az intézmény szakszerű és törvényes működéséért, gazdálkodásért, a fenntartó által rendelkezésére bocsátott eszközök tőle elvárható gondossággal való kezeléséért,
 - ▶ b) önálló költségvetéssel nem rendelkező intézmény vezetője kivételével gyakorolja a munkáltatói jogokat a köznevelési intézményben foglalkoztatottak felett,
 - ▶ c) dönt az intézmény működésével kapcsolatban minden olyan ügyben, amelyet jogszabály, kollektív szerződés, közalkalmazotti szabályzat nem utal más hatáskörébe,
 - ▶ d) felelős az intézményi szabályzatok elkészítéséért,
 - ▶ e) jóváhagyja az intézmény pedagógiai programját,
 - ▶ f) képviseli az intézményt.
-

A nevelési-oktatási intézmény vezetője felel

- ▶ a) a pedagógiai munkáért,
- ▶ b) a nevelőtestület vezetéséért,
- ▶ c) a nevelőtestület jogkörébe tartozó döntések előkészítéséért, végrehajtásuk szakszerű megszervezéséért és ellenőrzéséért,
- ▶ d) önálló költségvetéssel rendelkező intézmény esetében a rendelkezésre álló költségvetés alapján a nevelési-oktatási intézmény működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosításáért,
- ▶ e) a nemzeti és iskolai ünnepek munkarendhez igazodó, méltó megszervezéséért,
- ▶ f) a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért,
- ▶ g) a nevelő és oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért,
- ▶ h) az iskolaszéssel, a munkavállalói érdekképviseleti szervekkel és a diákönkormányzatokkal, szülői szervezetekkel való megfelelő együttműködésért,
- ▶ i) a tanuló- és gyermekbaleset megelőzéséért,
- ▶ j) a gyermekek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséért,
- ▶ k) a pedagógus etika normáinak betartásáért és betartatásáért.

A fenntartó kötelezettségei és jogai

- ▶ a) dönt a köznevelési intézmény létesítéséről, nevének megállapításáról, gazdálkodási jogköréről, átszervezéséről, megszüntetéséről, tevékenységi körének módosításáról, fenntartói jogának átadásáról,
 - ▶ b) dönt az óvodába történő jelentkezés módjáról, az óvodai általános felvételi időpontról, az óvoda heti és éves nyitvatartási idejének meghatározásáról,
 - ▶ c) meghatározza a köznevelési intézmény költségvetését, a kérhető térítési díj és tandíj megállapításának szabályait, a szociális alapon adható kedvezmények feltételeit,
 - ▶ d) meghatározza az indítható óvodai csoportok, az iskolában indítható osztályok, a kollégiumban szervezhető csoportok számát,
 - ▶ e) ellenőrizheti a köznevelési intézmény gazdálkodását, működésének törvényességét, hatékonyságát, a szakmai munka eredményességét, nevelési-oktatási intézményben továbbá a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységet, a tanuló- és gyermekbaleset megelőzése érdekében tett intézkedéseket;
 - ▶ f) gyakorolja a munkáltatói jogokat a köznevelési intézmény vezetője felett,
 - ▶ g) jóváhagyja a köznevelési intézmény tantárgyfelosztását, továbbképzési programját,
 - ▶ h) értékeli a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programjában meghatározott feladatok végrehajtását, a pedagógiai-szakmai munka eredményességét,
 - ▶ i) ellenőrzi a pedagógiai programot, a házirendet, valamint a SZMSZ-t.
-

A jogorvoslat lehetőségei a köznevelésben

- ▶ Az intézmény döntése, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása ellen a tanuló, a szülő - a közléstől, ennek hiányában a tudomására jutásától számított 15 napon belül - a gyermek, tanuló érdekében eljárást indíthat,
- ▶ kivéve a magatartás, a szorgalom, valamint a tanulmányok értékelése és minősítése ellen. Eljárás indítható a magatartás, szorgalom és a tanulmányok minősítése ellen is, ha a minősítés nem az iskola által alkalmazott helyi tantervben meghatározottak alapján történt, a minősítéssel összefüggő eljárás jogszabályba vagy a tanulói jogviszonyra vonatkozó rendelkezésekbe ütközik.

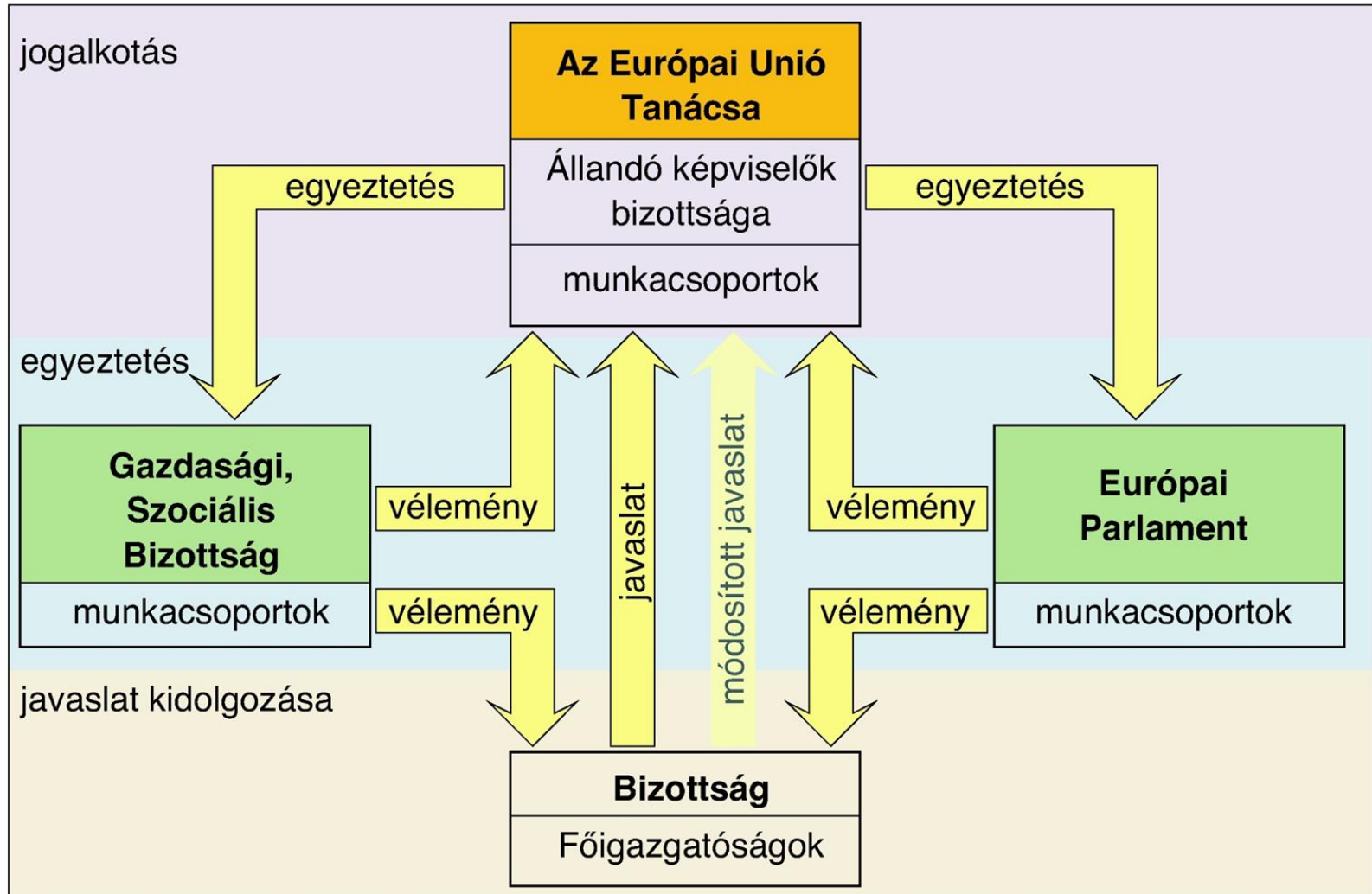
Másodfokú döntés

- ▶ A fenntartó jár el, és hoz másodfokú döntést
- ▶ *a)* a jogszabálysértésre hivatkozással benyújtott kérelem, *b)* az óvodai felvétellel és az óvodából való kizárással, a tanulói jogviszony, valamint a kollégiumi tagsági viszony létesítésével, megszüntetésével, a tanulói fegyelmi ügyekkel kapcsolatban érdeksérelemre hivatkozással benyújtott kérelem tekintetében.
- ▶ A tanuló, a szülő a fenntartónak a jogszabálysértésre hivatkozással benyújtott kérelem, továbbá - a megrovás és a szigorú megrovás büntetést kiszabó fegyelmi határozat ellen benyújtott kérelem kivételével - az érdeksérelemre hivatkozással benyújtott kérelem tárgyában hozott döntésének bírósági felülvizsgálatát kérheti, a közléstől számított harminc napon belül, jogszabálysértésre hivatkozással.

Az Európai Unió

Az Unió intézményei

Az Európai Unió Tanácsa

- ▶ A jogalkotás fő szerve
- ▶ Tagjai a tagállamok – legmagasabb rangú politikusok, ill. szakminiszterek
- ▶ Döntést minősített többséggel, bizonyos kérdésekben (biztonság-, kül- és adópolitika) egyhangúan dönt

Az Unió parlamentje

- ▶ Törvényhozó szerv a Tanáccsal együtt
- ▶ Az egyetlen, közvetlenül választott szerv
- ▶ 5 éves mandátum
- ▶ Székhelye Strassbourg
- ▶ Az előkészítés Brüsszelben zajlik
- ▶ Véleményez, ellenőriz, javasol, felügyel

Hatásköre

- ▶ módosíthatja vagy elutasíthatja a jogszabályokat a kodifikációs eljárás alá tartozó területeken, amelyek az uniós törvényhozás háromnegyedére terjednek ki.
- ▶ A fennmaradó területeken egyetértési vagy tanácskozási joga van: megvétózhatja az előterjesztést, de nem módosíthatja, ill. véleményt nyilváníthat.
- ▶ felügyeli az EU költségvetését, amit mindig el kell fogadnia.
- ▶ Jóváhagyja és visszahívja a Bizottságot
- ▶ Törvénykezdeményezési joga nincs

Magyarország a Parlamentben

- ▶ Népeségszám szerinti mandátumelosztás
- ▶ 22 képviselő - középmezőny
- ▶ Listás szavazás
- ▶ Nem országonként, hanem politikai irányzatonként alakuló frakciók

Az Európai Bizottság

- ▶ Szupranacionális szerv
- ▶ Nem alárendelt a tagországoknak
- ▶ Biztosok – minden tagállamból egy fő
- ▶ Nem a tagállamot képviselik, hanem egy-egy területért felelősek
- ▶ Elnökét a Tanács választja
- ▶ A biztosokat az elnök jelöli, a Parlament jóváhagyja (testületileg)
- ▶ Döntéskezdeményező, végrehajtó és ellenőrző szerv
- ▶ Brüsszel

A Bizottság hatásköre

- ▶ Jogszabály kezdeményezés
- ▶ Jogalkotás (rendelet, irányelv, döntés)
- ▶ Végrehajtás
- ▶ Gazdaság ellenőrzése
- ▶ Költségvetés elkészítése
- ▶ Külkapcsolatok
- ▶ Uniós szerződés betartatása – kötelezettségszegési eljárás

Egyéb szervek

- ▶ Európai Bíróság
- ▶ Számvevőszék
- ▶ Ombudsman
- ▶ Gazdasági és Szociális Bizottság
- ▶ Európai Szociális Alap
- ▶ Régiók Bizottsága
- ▶ Regionális Fejlesztési Alap
- ▶ Európai Központi Bank

